

MEYVELER N D L NDEN FAL VE ARETLER

Sadettin E RI*

ÖZET

Hur idnâme

Hur idnâme

Hur idnâme

Anahtar Kelimeler

FORTUNE TELLINGS THAT RELATED FRUITS
ABSTRACT

Key words

---

*

---

nsano lu ba langıçtan bugüne kadar kendisi ve çevresi ile ilgili olan gayba ait bilgi ve dü ünceleri hep merak etmi , gelecekle ilgili olanları ö renmek istemi tir. Meçhule kar ı bu merak dolayısı ile pek çok kavram ve olaya özel anlamlar yüklemi tir. Bu alanda vazgeçilmez uygulama ve mesleklerden biri de fal ve falcılıktır. “Arapçada fal, u ur ve u urlu eyleri gösteren simge anlamına gelir. Batı dillerinde umumiyetle gelecekte haber verme (kehanet) anlamındaki Grekçe *manteia* ekiyle yapılan ve fal türlerine göre de i en kelimeler kullanılmaktadır.”¹

Çe itli kültürlerde bir çok de i ikli e u rayarak günümüze gelen fal, batıl inanç veya folklor zenginli i olarak kabul edilmi tir. slâm inancına göre *âlem-i gayb* ve *âlem-i ehâdenin* hâkimiyeti Allah’a aittir. Cahileye dönemindeki fal uygulama ve anlayı ı dolayısıyla, fal tutma ve kısmet arama anlayı ı batıl kabul edilmi tir. “Ayet ve hadislerde gaybı bilme, insanın kaderini de i tirme iddiası ta ıyan, Allah’tan ba ka varlıklardan yardım alma gayesi güden, insanları sa lam bilgi kaynaklarına ve gerçek sebeplere ba vurmaktan alıkoyan her türlü hurafe, batıl inanç ve uygulamalar yasaklanmı olmasına ra men, bir kısmı cahiliye döneminde de mevcut olan *hattü’r-reml*, kelime ve isimlerle fal tula, zar7(d)-0.300048(e)-1.0.01 0.57.r7(d)-0.30 91977

Kemik, kumalak, yıldız, fincan, yay, ta , köpük, ka ık, ate , bakla, kahve, el, tesbih, ayna, su, papatya, kitap... gibi nesnelere esas alınarak bakılan fal; özellikle slâm'ın yasaklamasına ra men uygun ve ferahlatıcı bir geçi le *Kur'an*'dan da istifade eder. Falnameler içerisinde Bursa Yazma ve Eski Basma Eserler Kütüphanesi, Orhan Bölümü No. 950'de bulunan *Hur idnâme*, bazı özellikleri bakımından hemen dikkati çeker. H. 1196'da Sıdkî tarafından yazıldı ı bilinen bu eserin, falnamelerede ayrı ayrı geçen unsurların bir arada ve havale yoluyla, adım adım sonuca götürdü ü tespit edilmi tir. Tek nüsha olan *Hur idnâme*'de asıl konumuzu te kil eden, fala bakma ve kura atma esnasında meyvelerin de rol almı olmasındır.

Hur idnâme'nin i leyi i ve mantı ı u ekilde tarif edilmektedir:

Kerim-i pâdişâh-ı lâ-yezâli

Ki yoğdur şun'unuñ aşlı zev li

Yo iken demi ins n iden ol

Cem '-i mü kilin s n iden ol

Ķam ya ol virüpdür taht u t cı

Ħab b oldur Ķalur derde 'il cı

Ħab b-i ĦaĶ MuĦammed Muştaf 'ya

Şalav t virgil ol k n-ı şaf ya

Cem '-i enbiy nuñ rehberidür

Faž letlü erenler serveridür

Anuñ line aşlı bina her n

TaĦiyy t ü sel m olsun fir v n

it imdi bu te'v lüñ bey nın

Saña ir d idem sırr u ' y nın

Eger kim mü kil ola saña bir i

Nażar eyle bu f la çekme te v

Eger Ħayr u eger er her ne ki var

Bey n ide saña bi-'avn-i Sett r

Al imdi Ķur'an elüñe iy h

OĶu bir f tiĦa üç Ķulhüva'll h

---

*Şal t eyle Res l'e itme ihm l
Var imdi levh-i ħ r d üstüne şal*

*Ne ħarf kim olur ise anda z hir
Kev kiblere iletir seni ħir*

*Kev kib diye saña bilgil aħsen
Yine at ıl kaşda ħur'ai sen*

*At ol dem ħur'a at anda tekr r
Ne ħarf gelürse oldur ħir ey y r*

*Saña ol ħarf kulavuz ola hemdem
Neb t ta irü düre muħaddem*

*Neb t t daħi diye saña ey c n
Yüri ħu lar ħatında eyle seyr n*

*Bu kez ħu lar diye ey sevgülü y r
Var imdi eyleme ħayv nlar ' r*

*Daħi ħayv nlar iletir seni ey h
Pey amberler ħatına ol ıl g h*

Fal açmak için *Hur idnâme*'nin harfleri olan H, Ü, R, , İ, D (hı, vav, rı, in, ye, dal)'ın yer aldığı bir levha veya kura gerekmektedir. İlk defa kura atılır veya harfin birine parmak basılır. Hangi harf geldi ise, metinde orası okunur. Tekrar kura atılıp, ilgili gezegen - yıldız bulunur. Daha sonra ilgili yıldız sevk ettiği bitkiler ve meyvelere gönderir. O metin okunur ve yine orada belirtilen yabancı ku lara gidilir. Oradan yabancı hayvanlara, oradan da falın nihaî kısmı olan peygamberler ve büyük zatlar bölümüne gidilir. Ki i hakkında asıl söylenmek istenen buradadır.

Matlab-1

Hurşidnâme'nin sevk tablosu

Matlab-1 Hurûf	Matlab-1 Kevkeb	Matlab-1 Nebâtât	Matlab-1 Murgân
-------------------	--------------------	---------------------	--------------------

---

Bu çalı mada meyvelerden yola çıkılarak do rudan falın sonucu ve meyvelerle ula ılan bilgiler verilmi tir.

*Mağlab-ı neb t t
üzüm*

*Elüñe toprağ alsañ ola cevher
Saña s mur ola bu yolda rehber*

Falında üzüm çıkan ki inin her i i kolay ve hayatının ba arlı geçece i bilgisinden sonra, Âdem Peygambere havale edilir. Âdem Peygambere ula an ki inin falı ve talihi her yönüyle mükemmeldir.

Ey fâl ıssı beşâret ola saña
Ğulağ tut ne direm bir lağza baña

Eyü geldi şehâ âyetde fâluñ
Gice gündüz sevünmek ola ğ lüñ

*Senüñle devlet [ü] ‘izzet ola y r
T z vire mağş duñı Perverdig r*

*Nıyyetüñ ğ şıl olup d olasıñ
d olup kay udan z d olasıñ*

*Ki her ne isteriseñ saña ol ğağ
Mur duñ ğ şıl ide Ğayy-ı Muğlağ*

*Dağı mağb b-ı ma’ ğdan vef lar
Ğörüben nca süresin şaf lar*

*Yağ nda bu mur duñ ola ğ şıl
Ne kim isteriseñ hep ola v şıl*

*Ğaçankim iresin zevğ u şaf ya
Şalav t vire Muğammed Muğtaf ’ya*

ğurma

*Ne içündür senüñ h ile z rın
Yüri imdi saña söz vire h n*

Kurasında hurma çıkan ki i, Nuh (a.s.)'a yönlendirilir. Bu beyana göre, falında hurma çıkan zatın dostları mutlu, dü manları makhurdur. Zafer ve mutluluk onundur.

**Ey fāl ıssı nekim geçdi özüñden
Beyān idem ānı diñle sözümden**

*Ne i kim tutasın ola müb rek
Ki velev tutdı kadriñ HaḳTeb rek*

*Saña nuşret vire ol Ḥayy-ı Sübh n
'Ad laruñ mel l ola bil ey c n*

*Müyesser ola m l-ı mülk-i devlet
Saña yüz tutdı 'izzet hem sa' det*

*Hem e fırsatıñ ola ziy de
ükürler eyle sen Rabbü'l-'ib de*

*Gidiüp ḳay u sevünmeklik geliser
Cem ' dü menleriñ maḳh r olısar*

*Eger maḳb b-ı ma' ḳise niyyet
Gelür aya uña aña ne minnet*

*O dem kim iresün zevḳ u şaf ya
Şalav t vir Muḥammed Muştaf 'ya*

zeyt n

*Kem lin bulısar ḳırde her kes
İşit imdi saña ne dirse kerkes*

Zeytin kademeli olarak Lokman'a havale eder. Zeytine ula an ki i devletli ve ikballidir. O, daima mutlu ve müreffeh bir hayat sürecektir.

*Ey f l ıssı ḳulaḳ tıt ben ne direm
Olıarsın müd m d vü ḥurrem*

*Ne niyyet itdiñise ḳ şıl oldu
Daḳı ne dilerseñ v şıl oldu*

Ne maḳş duñ varısa diñle ey c n

Mur duñ h şıl ide Hıyy-ı Yezd n

*Dañı bir ulu devletlü kızından
Saña devlet ire nuñ yüzünden*

*Nice dem h ola nuñla ya uñ
Mur duñca ola hem cümle i üñ*

*Sefer ise eger niyyetde mañ b
Eliñe gire bir mañb b-ı mer b*

*Vel ükrini virgil ey karında
Ki her dem saña devlet ola yolda*

*Kaçan kim iresün zevku şaf ya
Şalav t vir Muhammed Muştaf 'ya*

inc r

*Eger kim ireyüm dirse mur da
Yüri süylüne yalvarsın ziy de*

ncir, fal sahibini Yunus (a.s.)'a gönderir. Fal sahibinin sabırlı olması tavsiye edildikten sonra, do ruluk ve samimiyet konusunda uyarı vardır. ayet bu artlar yerine getirilirse, ki i hayatı boyunca mutlu olup, arzularına ula acaktır.

*Ey f l ıssı nazar eyle bu h le
'Ay n idem saña dü me veb le*

*Bu niyyetde saña çoķf 'ide var
Vel şabr ile i le i i zinh r*

*Sehlce bir kas vet görmelisin
Mur d-ı maķş dıña irmelisin*

*Dañı mañb b seniñle ola hem-dem
Hud 'ya şıdķuñı bend eyle muñkem*

*Sefer iyse eger niyyetüñ abd l
Müb rekdür hem ndem durma gel şal*

*Eger rızķ ise varlık yüz ıtısar
Vel yet buyru ıyla göz ıtısar*

---

*Y ri kıldı saña ol yüce Sübh n
Meded senden olur ey Hayy-ı Sübh n*

*Kaçan kim iresün zevkı u şaf ya
Şalav t vir Muhammed Muştaf 'ya*

elma

*Takarruħ eyle ey dil haft-ı y ri
Ki kırlangıc saña söyler maķ li*

Elma da fal sahibini Davud (a.s.)'a sevk eder. Bu ki inin falı ho olup, ba ına devlet ku u konacaktır. Allah ona bütün nimetlerini verecek ve ki i iki âlemde de saadete eri ecektir. Bütün gam ve kederleri yok olup, mutlulu u yakalayacaktır.

*Ey f l ıssı i it imdi haberden
Ni- r itdüm saña dürr ü gevherden*

*Yine ħ b geldi f luñ ey dil ver
To ısar ba uña ħ r d ü ħ r*

*Saña Haķ devleti erz n kıldı
Daħı cümle mur duñ ħ şıl oldu*

*Eger maħb b [u] m l [u] mülk [ü] devlet
Müyesser eyledi Haķ saña ni'met*

*Vel bir 'ibe d olasın sen
Ánuñla bulu up ħ olasın sen*

*Gelüp d gide cümle elemeler
Süresin bir zem n zevkile demler*

*Saña v cib olan budur bil ey c n
Ĥud 'ya kılasın ükri fir v n*

*Kaçan kim iresün zevkı u şaf ya
Şalav t vir Muhammed Muştaf 'ya*

şeftālū

*Görüp y ri getür yüzden hic bı
Ki mezeldek virür saña cev bı*

şeftali, fal sahibinin er veya geç üzüntülerinden uzakla ıp, istek ve arzularına kavu aca ını müjdeler. Ki inin yakın bir zamanda yapmayı dü ündü ü bir i varsa, o hayırla sonuçlanacaktır. Dü manlar kahrolacak ve ki i maksuduna erecektir.

*Ey f l ıssı yine diñle bu f lı
Saña er ħ ideyüm cümle bu ħ li*

*Bu niyyetde mel let yo ħdur h ç
Olur ma ħş duñ eger t z eger geç*

*Ki z hir t li'üñ kuvvet dutupdur
Mel lüñ cümle yabana atupdur*

*Saña ükr ne virmek l zım oldu
Ki dü men ħahr olup hem devlet geldi*

*Da ħı bir i zuh r itmi ya ħnda
itgil ne direm anuñ ħa ħkında*

*Ol i üñden saña ço ħ ħayr iri ür
Ne kim ma ħş duñ ola ol iri ür*

*Bu i için yüri çekme mel let
Şoñunda ħayr ola i bu 'al met*

*Ķaçan kim iresün zev Ķu şaf ya
Şalav t vir Mu ħammed Mu ştaf 'ya*

emrüd (armud)

*Yeter Ķılduñ begüm h [u] fi ni
ik r ister iseñ var bul do anı*

Armut Zülkifl (a.s.)'a yol verirken, fal sahibinin sabırlı olması ve nasihat verenleri de dikkate alması gerekti i vurgulanır. Sevdiklerine kavu mayı dileyen de isteklerine ancak sabırla kavu acaktır.

---

*İt imdi ne geldi f luñ ey y r
Şabr kı l rence gün uyuma zinh r*

*Eger her i i şabr ile kı lasun
Ne kim gön lüñ diler bulasun*

*Senüñ bildüğüni ey dil unut ıl
Naş hat vireñüñ sözini dut ıl*

*Ya maħb b u ya ma' kı ola f luñ
Bulasın şabr ile ħo ola ħ lüñ*

*Eret bir yeye iri isersin
Anuñla bulu up göri isersin*

*Bu niyyet kim gönülde sen tutarsın
Yüri şabr eyle menzile yitersin*

*Hem n bu niyyetüñ şabr ola ħ li
Şabr eyleyenüñ ħo ola ħ li*

*Kaçan kim iresün zevkı u şaf ya
Şalav t vir Muħammed Muştaf 'ya*

zerdālū (zerdali)

*Musaħħar oldı saña Ç n ü M ç n
Yüri imdi seni gözler gügercin*

Zerdali de beklentileri Yahya Peygamber vasıtasıyla cevaplar. Ki inin yakınlarından hasta olan var ise, bir süre sonra ifa bulacaktır. Fal sahibi bol bol tevbe kılmalı ve dü manlarına karşı tetikte bulunmalıdır. Üzüntü ve keder onun uzun süre yakasını bırakmayacaktır. Fakat neticede mutluluk ve huzur vardır. Falın sonunda öksüzlere sadaka verilmesi tavsiye edilmektedir.

*Ey f l ısı senüñ katuñdaki bil
Gelüpdür tevbe sen daħı fikr kı l*

*Ki z r dü men uyudur ki kı rda
O sırruñ olmaya yollarda hem f*

---

*Eger h̄aste varısa bunda ey c n
Oña All h uzun ‘ömr ide ihs n*

*Evet bu niyyetüñ ola be- yet
Mel letdür mel letdür mel let*

*Vel soñunda d lıķ var aña
Diyem imdi ķula ur sözi diñle*

*Biraz müddet gerekdir şabr idesün
Daķı maķş duñ ardınca gidesün*

*Taşadduķ idesün öksüze her b r
Ki dü menleriñi şahr ide Ķahh r*

*Ķaçan kim iresün zevķu şaf ya
Şalav t vir Muħammed Muştaf ’ya*

‘unnāb (hünnap)

*Yüri bülbül ķatında eyle ef n
Saña andan irer derdiñe derm n*

Hünnap, Cercis (a.s.) vasıtasıyla unları dile getirir: Bir kalem ehlinden fal sahibine lutf u kerem ula acaktır. Ki i sevdiklerine kavu up, zor i lerini ba arıp, arzu ve isteklerine eri ecektir.

*Gel imdi diñle f luñ yine hum
Sa’ detle ıl ’ ide m hum*

*Saña Ħaķ ķıldı lutfıyla ‘in yet
Her i üñ ola “K my -yı Sa’ det”*

*Mur duñ her ne ise ola ħ şıl
Gelüp maħb buñ ola saña v şıl*

*Nedeñlü mü kil i varısa ey c n
Saña s n ide ol Ħayy-ı Sübh n*

*Saña luff ire bir ehl-i ķalemden
Daķı ķurtulasın renc [ü] elemden*

---

*Müyesser ola maḳṣ duñ du' lem
Daḥı b ḳ sini All hu a'lem*

*Ḳaçan kim iresün zevḳ u şaf ya
Şalav t vir Muḥammed Muştaf 'ya*

erik

*Ey f l ıssı şabr ḳıl itme az un
Viriserdür cev bı saña ḳuz un*

Öncelikle falında erik çıkan kiinin sabırlı olması tavsiye edildikten sonra, azgınlıktan uzaklaşması önerilir. Cafer (r.a.) vasıtasıyla gelecek hakkındaki görüşler bildirilir. Allah'tan ümidin kesilmemesi, falının mübarek olduğu, görmü olduğu rüyanın da aynen çıkacağı müjdelendir.

*Ey f l ıssı i it sen bu rum zı
Şaḳın kesme Te' l 'dan ümm zi*

*Ki z r ki müb rek geldi f luñ
Müyesserdür f luñ üzre ḥ lüñ*

*Ne maḳṣ duñ varısa hep olısar
Mer muña iri ürsün muḳarrer*

*Daḥı bir d ki görmi sün yaḳ nda
Güm n itme odur eksüz ḥaḳḳında*

*O d devlet d idur aña ey c n
Saña himmet ide ol h-ı Merd n*

*Seferde hem ḥazarda cümle mevc d
Ne kim isterseñ nı vire ma'b d*

enār (nar)

*Mur dñü vire ol Ḥayy-ı Sübh n
Var imdi saña ne dir balaban*

dris (a.s.) diliyle nardan u fal çıkar: Fal sahibi dedikoduyu bırakıp, lüzumsuz fikirlerden uzaklaşmalıdır. Sihir ve büyü o ki iye bir fayda sağlamayacaktır. u günlerde feryat ve figan içinde geçirdi i günleri, gelecekte mutlulukla dolacaktır. stek ve beklentilerine birkaç gün içerisinde ulaşacaktır.

---

*Ey f l ıssı saña dırem i itgil
Nedür bu niyyetüñ aḥk mını bil*

*Ki çüñkim ayrı yüz gösterdi bu f l
Zam rüñde ne ḥ cet ḳ l ile ḳ l*

*Yüri şabr eyle birḳaç gün ki server
Ki şabr ile olur i dürr [ü] gevher*

*Daḥı terk eyle bu beyḥ de fikri
Saña k r açmasun siḥr ile mek*

*Yeter ḳılduñ bu yolda ḥ [u] z r
Senüñ ḥ li'üñi Ḥaḳ ḳıldı y r*

*Ki maḳş duñ müyesser ḳıla ma'b d
Ola d 'im sen daḥı mes' d*

*Vel kimseye sırruñ dime zinh r
Dilersen itmeyesün ḥla z r*

*Ne i lersen tevekkül ol Ḥud 'ya
Şalav*

---

*Vel sırrıñı itme kimseye f
Hazer kıl saña a y r atmasun ta*

*Saña d stluğ idenlerden bil ey y r
Senüñ kaşduñdadur bir dü menüñ var*

*Hud K dir'dürür ey server-i d n
Sañ andan zarar yoğ olma amg n*

*Eger maħb b için kılduñsa fikri
Müyesserdür Hud 'ya eyle ükri*

*O dem kim iresün zevğ u şaf ya
Şalav t vir Muħammed Muştaf 'ya*

sükker nebâti

*Senüñ oldı bugün r ziyle devr n
Varup t v s katında eyle seyr n*

Hızr (a.s.), falında eker bitkisi çıkan ki iye u bilgileri aktarır: Kalbi katı ve sıkıntılı olan bu zatın, dü manları çoktur. Niyetinde ne varsa onu terk etmeli ve talihinin karanlıktan kurtulmasını diliyorsa, sabretmelidir.

*Ey f l ıssı i it nedür del let
Ki h ç yoğdur bu niyyetde sa' det*

*Kalupdur t li'üñ zulmet içinde
Görinen budurur niyyet içinde*

*Vel dü menleriñ çoğdur hazer kıl
Yazup dil ba ı kendüñde getir kıl*

*Dağı kalbüñ olupdur key katı d r
Yo undur niyyetiñ terk eyle ey y r*

*Muħaşşal gel fer at kıl bu i i
Hud n zırdurur bilür her i i*

*Eger şabr ile olursa bu niyyet
Gelüp d araya gide zaħmet*

---

*Şabr şuyıyla söyündür bu n rı
Üm ddir Hâk şoñunda kıla y r*

*O dem kim iresün zevkı u şaf ya
Şalav t vir Muḥammed Muştaf 'ya*

turunc

*Sözüm diñle benüm pendüm sañadur
Saña devlet olan mur -i hüim dur*

Turunç - Yu a (a.s.) beraberli ini yakalayan ve hâl ile gelece ini ö renmek isteyen ki i için de unlar söylenir: Kimseyle tartı maya girmemelisin ve fazla tamahkâr olmayıp, haramdan uzak durmalısın. E er u zamanlarda bir i e niyetlendiysen, sakın bunu yapma, çünkü sonu hüsrandır.

*Eyf l ısı i it imdi ne f ldur
Bu i i i leme şoñı mel ldür*

*Bu Mirr ħ'dür ki cell d-ı felekdür
Ki ħir ħ şıl olmaz b -emekdür*

*Saña l yıķ olan sen şabr idesün
Tar kı müstaķ m üzre gidesün*

*Şava itme kimseyle zinh r
Hazer itmeñ gerek zinh r u zinh r*

*Dağı aldanma sen tama'-ı ħ ma
Yaramazdur el uzatma ħar ma*

*Gire eliñe bir maħb b-ı ra'n
Dağı devlet müyesser ola saña*

*Kaçan kim iresün zevkı u şaf ya
Şalav t vir Muḥammed Muştaf 'ya*

ayva

*Y r neden ilen a lar yasından
Yüri ħurnayı bulursañ senden*

Ayva - Turna - Sansar - Musa silsilesinden falını örenmek isteyenleri ise, üzüntüden uzak sonu ferahlık olan günler beklemektedir. O artık gözyaşlarını terk edip, gece gündüz mutluluk üzere devam edecektir. Bütün istekleri yerine gelecek ve sevdiklerine kavuşacaktır. Niyetini bir yere gitmeye niyetleniyorsa, bu konudaki korkularını kaldırıp, kararlı bir şekilde yoluna devam etmelidir.

*Ey f l ısı ne geldi bu f luñ
Gice gündüz sevünmek oldu ğ luñ*

Bu niyyet kim eyü gelmişdür ey cān
Akıtma gel gözüñden la'l [ü] merc n

*Ki her ne isteriseñ v şıl oldu
Bu devlet şanma ayrı ğ şıl oldu*

*Eger maħb b [u] ma' ka bil nı
Cem lin 'arżide saña nih nı*

*Vel dü men ise niyyet bil nı
Saña fırsat u nuşret vire H d*

*Ne yire 'azm iderseñ ğavfi kıldır
Ğud 'nuñ luğla iħs nı boldur*

*Bu f luñ evvelinde ğirinde
Mel let yoğdur önünde şoñunda*

*Kaçan kim iresün zevķu şaf ya
Şalav t vir Muħammed Muştaf 'ya*

vişne

*Gider göñlüñ evinden kl ğ lini
Saña kırtal diye her dürlü ğ lini*

Vişne, Hz. Ali (r.a.) beraberliğinden u bilgiler do ar: Bu fal sahibinin çocuğunun olması bekleniyorsa, kısa sürede bu gerçekleşecektir. Mal ve mülk iste i Allah tarafından yerine getirilecektir. Fal sahibinin bu dua ve istekleri için sürekli Allah'ı zikretmesi tavsiye edilmektedir. Çünkü zenginlik ve mutluluk onu bulacaktır.

---

*Ey f l ıssı i it kavlı-i uş li
Saña idem ki ol k l-i Res li*

*Bu niyyet ki ulu geldi be- yet
Zih devlet zih 'izzet sa' det*

*Eger m l-ı kem l ise muqarrer
Naş b ide saña kısmet muqadder*

*Dağı maħb b [u] ma' k ne kim var
Mur dñi vire ol Hayy-ı aff r*

*Eger olunmağ ola bunda fikri
Müd m ardınca ola kıla zikri*

*Kim evlense to ar andan o ul kızı
Ne kim mağş d olur h şıl olur t z*

*Kağan kim iresün zevku şaf ya
Şalav t vir Muhammed Muştaf 'ya*

dut

*Mel l olma göñül y r lutfun eyler
Saña h l diliyle serçe söyler*

Rı - Mirrih - Dut - Serçe - Ceyran - Hüseyin (r.a.) altılısından melâlet ortaya çıkar. Fakat fal sahibinin dostları mutlu, dü manları peri an olacaktır. Arzuladı ı ki iye kavu acak, her türlü kaygıdan kurtulacaktır. Mal ile mülk isteklerine kavu up, saadetli bir hayat sürecektir.

*Ey f l ıssı beri tıt ıl kıla uñ
Diyem saña i it şolula şa uñ*

*Ki z r f l-ı teberr dur bu c na
Bu niyyet ki mu'azzez geldi saña*

*Sefer ise yüri sen itme ihm l
Senüñdür fetħ [ü] nuşret 'izz [ü] iķb l*

*Dağı maħb b seniñle ola hem-z d
Saña dü menlik iden ola berb d*

---

*Eger 'ib varısa am yime sen
Geliserdür qar b şa esen*

*Ánuñ yüzün göricek d olasin
Bi-küill kay udan z d olasin*

*Eger mülk [ü] maķ m ise bu niyyet
Müyesserdür sa' det ki sa' det*

*O dem kim irelüm zevķ u şaf ya
Taħıyy t eyleye lev-m-i Muştaf 'ya*

hıyar

*Eger hı lden haber bilmek dilerseñ
Varup bayķu u bul gülmek dilerseñ*

Hıyarın dilinden ise u mesaj ve tahminler Yusuf (a.s.) vasıtasıyla dökülür: Tıpkı Yusuf (a.s.)'un hayat hikâyesinde geçenler gibi bu fal sahibi de, devlet ve ikbale kavuacaktır. in sonunda gülüp, mutlu olmak istiyorsan, Allah'ın lütfuna uzan. Bütün dostlar elele verip, her türlü i inde muvaffak olan fal sahibinin etrafında toplanırlar.

*Ey f l ıssı gel diñle bu b bı
Saña r en virem to rı cev bı*

*Bu niyyetde geliser f l-ı Y suf
it imdi ne seyler f l-ı Y suf*

*u deñlü luğ idiüpdür fażl-ı Raħm n
ri mez h ç nuñ ħaddine p y n*

*Senüñ her dürlü i üñ fetħ olupdur
Daħı devlet-i sa' det yüz tıutupdur*

*Sit ruñ sa'd-ı ekberdür iri di
Gelüp maħb b [u] ma' ķ el viri di*

*Ki her ne i leriseñ ola maķb l
Ne yire 'azm iderseñ açıla yol*

---

*Vel diñle söziim ey yüzi m h
Her i iñde müd m y rı il h*

*Kaçan kim iresün zevku şaf ya
Şalav t vir Muhammed Muştaf 'ya*

bağla

*'Ay n itme şağın sırrıñı gülden
Var imdi ördeki kaçırma gölden*

Bakla ise fal açan ki i hakkındaki diyeceklerine Hızır (a.s.)'ı tercüman eder. Dü manları çok olan bu ahsın niyetinde saadet bulunmamaktadır. Kalbi sıkıntılı, kaygılı ve talihi karanlıklar

---

ķavun

*Yine giydiñ ba uña gevher t c
Ķulaķ ũt gr ne söyler saña ũarr c*

Kavun ile tarracın özelliklerini birle tiren falname sahibi, Hasan (r.a.) ile son sözünü söyler. Fal sahibi ayet bir alı veri yapmayı d nyorsa ve bu tahakkuk ederse, o bu i ten çok krlı çıkacaktır. E er iste i ve beklentisi bir sevgili ise, o da olacaktır. Sana kasteden bir d manın var ise, onun sonu hüsran olacaktır. Yolculuk senin için mübarek kılınmı ve altın - gm gibi zenginlikler sana sunulmu tur.

*Ey f l ıssı i it sen bu kel mı
Saña erĥ ideyüm bir bir tem mı*

*Ki z r kevkebndr “Sa’d-ı Ekber”
To ısar ba uña ems-i münevver*

*Eger almaķ ya ũatmaķsa ki i
Ma’ et oķ ola i le bu i i*

*Sefer ise mb rekdr br der
Eliñe oķ giriser s m hem zer*

Eger maĥb b ise niyyet ey ‘

---

*Eliñe topraq alsañ altun oldı
Has duñ a ladı hem dost güldi*

*Eger maħb b [u] ma' ksa mur duñ
Şaf lar süresin hem çıka aduñ*

*Vel ħaste var ise zaħmeti var
Sekiz günü geçürse şıħhati var*

*Daħı bir uludan ħayr iri ür bil
Vel dü men tarafından ħazer kıl*

*Vel cüz' ce zaħmet var yaq nda
Mel let çekme h ç nuñ ħaķķında*

*Mur diña iri dire ol All h
Kačan kim okuyasın "Kul hüve'll h"*

*Kaçan kim iresün zevķu şaf ya
Şalav t vir Muħammed Muştaf 'ya*

kesdāne

*Ĥıy net itme şaķın gözle emri
Varup diñle ne söyler saña kumrı*

Zekeriyya (a.s.)'a kadar yönlendirilen niyet sahibi, kumru ve kestane rehberli inde a a ıdaki bilgilere ula ır: E ri yolda ve hıyanet içerisinde olan fal sahibinin; do ru yola yönelip, Allah'a sürekli hamt edip, arzu etti i i lere el atması, gayret göstermesi tavsiye edilir. yıllık murat eden ki i, mutlaka maksuduna eri ecektir. Gelecek zamanda birileriyle görü mesi sonucunda onun için hayırlı kapılar açılacaktır.

*Ey f l ıssı i itgil niyyetüñden
Saña luff eyledi Ĥaķ 'izzetinden*

*Sa' det b bını itdi kü de
Daħı vaşl eyledi seni mur da*

*Bu niyyetde ne kim vardur mur duñ
Çıka düny da eylik ile aduñ*

Saña hem v cib oldı ükr idesin

Turkish Studies
International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 3/5 Fall 2008

---

*Dağı bir devlet evcinden vef lar
Bu yolda çok sürisersüñ şaf lar*

*Mur duña irüben d olusun
Kamu dü menleriñden d d alusun*

*Budur sözüñ oñat diñle müselleme
Cem 'in Hağ biliür All hü a'lem*

*Kağan kim iresün zevku şaf ya
Şalav t vir Muğammed Muştaf 'ya*

findık

*it imdi sözüñ ey yüzi m h
Arayup bulasın z -ı siy hu*

Tereddüt içerisinde hayatını sürdüren niyet sahibi, findık sayesinde karakarga ve uayb (a.s.)'ın tavsiyelerine kulak tutmalıdır. Ki inin niyeti ticaret ise, tavsiye edilir. ayet bir yolculu a çıkmayı dü ünüyorsa, bu seferi Allah mübarek kılmı tır. ster kadın, isterse erkek olsun falında bu noktayı yakalayan ki iler dünyada isteklerine kavu acaklardır.

*Ey f l ısı bu f luñda saña bil
Direm ben ğ lüñi sen istim 'kıl*

*Z r f l yet ğ b geldi
Ola mı olmaya mı dime imdi*

*Yüri var Ğ liğ'a ükr eyle d 'im
Girer mağş duñ ele olma n 'im*

*Eger niyyet sefer kılmağsa ey c n
Yüri ni müb rek kıldı Rağm n*

*Eger almağ eger şatmağsa mağş d
Bu mağş duñda bağtuñ oldu mes' d*

*Dağı ber ber devletlü ki inüñ
Gerek erkek gerekse bir di inüñ*

---

*Görüp eyliklerini d olusun
amula uşşadan z d olusun*

*Kaçan kim iresün zevku şaf ya
Şalav t vir Muhammed Muştaf 'ya*

fısdık

*Budur bil bu cev buñ ço azı
Balıçıldan su' l it gör r zı*

Sırların temsilcileri fıstık ve balıçıl ku u, sa (a.s.)'in mucize ve özelliklerine münasip bir söyleme tanıklık eder. Sa lık, selâmet, müjde, vuslat, huzur, dosta yakın olma, dü mandan halâs olma gibi güzel hasletleri toplar. Tutması gereken tek tavsiye; kimsenin sırlarını if a etmemesidir.

*it imdi yine f luñda ey c n
Direm erh birle saña cümle s n*

*Çü geldi yetiyle h b f luñ
Be retdür sevünmek oldı h lüñ*

*Ki şa lık hem sel metlik irü di
Ne ki maş duñ ise el virü di (B. 41)*

*Eger maş b [u] ma' kdan şorarsañ
Mur diña iri ürsen görürsüñ*

*Dağı alurısañ kulluıcı var al
Saña fırsat virüpdür 'izz [ü] ikb l*

*Dili ba lana dü menler ola kör
Dağı d stlar arasında ola h r*

*Evet kimseye sırrıñ dime zinh r
Dilerseñ kılmayasın hla z r*

*Kaçan kim iresün zevku şaf ya
Şalav t vir Muhammed Muştaf 'ya*

ğarnüb (keçiboynuzu)

*ur r itme mü evve dür bu ‘ lem
Üveyik diye ne yazdıysa kalem*

Keçiboynuzu, Üzeyr (a.s.)’ın diliyle öyle der: Bu âlem gururlanılacak bir yer de ildir. Zira bu dünya zıtlıklar üzerine bina edilmi ve çok da karı ıktır. Gül bahçesi nasıl bir gerçekse, onun dikenini de gerçektir. Dostlarla birlikte dü manlar da bu âlemin realitesidir. Kaderden kaçmak mümkün de ildir. Sadaka vermek pek çok musibeti engelleyecektir. Bütün bunlara ra men niyet sahibinin mü kil i leri kolayla acaktır.

*Be retdür ey f l ıssı aña
Her ne söylerisem ni diñle*

*Sa’ det kapusu açıldı bilgil
Hud s n ide her neyse mü kil*

*Mur duñ ma’ k ise diñle beni
Şaķın nuñ saña geçmeye fendi*

*Ki kanda gül açılrsa biledür ħ r
Ne yirde y r olursa bile a y r*

*Ve ill her ne kim emr itdi taķd r
Áña h ç ç re kalmaz fikr-i tedb r*

*Vel kin d ’im sen ey ķarında
Taşadduķ itmegi kıl saña yolda*

*Seni maķş duña irgüre All h
Kaķan kim okuyasın “Kul hüve’ll h”*

*O dem kim iresün zevķu şaf ya
Şalav t vir Muħammed Muştaf ’ya*

döngel

*Gice gündüz yüri zıkr it Hud ’yı
Horus saña i itdire şad yı*

Döngel, horoz marifetiyle Yakub (a.s.)’ın vasfına uygun tavsiyeleri sıralarken; dalâletten, sapkınlıktan, yeisten de uzak

---

durulmasını önerir. Haramdan kaçınılmasını, kemal ehli gibi helâlle ya amasını diler. Sa lık bulmayı isteyen fal sahibinin perhiz yapması istenir.

*Ey f l ıssı i it imdi bey ni
Nedür bu niyyetüñ 'ay ni*

*Eger maħb b eger m l ola fikrüñ
Müyesserdür Ğud 'ya eyle üküñ*

*Daħı ol perdeye dilerseñ
Ta'accübde kaluben di bilerseñ*

*Daħı meyl eyleme dü m na zinh r
Ánuñ řatlusuz ise uyma ey y r*

*Seni iêl l ider sen aña uyma
Bu i v yi řaķan sem'üñe ķoyma*

*Ğar ma el uzatma aña ey y r
Ğel lüñ ayrı görmez k mil ins n*

*Yüri imdi bu i de eyle perh z
Viic diña zarar gelmeye hergiz*

*Ğaçan kim iresün zevķu şaf ya
Şalav t vir Muħammed Muştaf 'ya*

bâdem

*Gelür ba uña ne emr itdiyse taķd r
Saña hüdhüd ne ise ide taķr r*

Badem ile hüdhüd Danyal Peygamberin diliyle niyet sahiplerini ciddî bir ekilde uyarır. Allah ne emreyledi ise, o vuku bulacaktır. Fakat bütün bunlara ra men bu zatın hasetli i bırakması, kimseye ta atmaması, kötü arzu ve fikirlerden uzakla ması, tevbe etmesi söylenir. Zira Allah için gizli kapaklı hiçbir ey yoktur. O her eyi bilir ve halisane bir ekilde yakaranları affeder.

*Ey f l ıssı nedür diñle söziüm bil
Gel imdi f luña bir dem nazar ķıl*

---

*Bu niyyet menfa'atsızdır ey ki i
'Abd-i Rabb ma' n i leme i i*

*Yaramazdur bu end e gel itme
Hased idiüp kimesneye ta atma*

*Dağı tevbe idiüben kıl münc t
Ki s ndur anuñ katında h c t*

*Yoğdur h ç Hud katında mağf
Muğavveldür ki tağv l ola luğfi*

*Tazarru' kıl te fül itme ey y r
Ki her mağş duñı luğfi de aff r*

*Üm düñ kesme kim K dir'dür All h
Didi "L tağnuğ min-rağmeti'll h"*

*Kağan kim iresün zevku şaf ya
Şalav t vir Muğammed Muştaf 'ya*

noğud

*Hud 'ya yara ur düny da teklik
Şağn redd itme ne söylerse keklik*

Sevk tablosunda isimleri olan meyve, harf ve canlılar, Hz. Muhammed (a.s.)'ın mübarek varlığına uygun tahminlerde bulunurlar. Hidayet kapısı açılmış, muradına ermiş, sevdiklerine kavumu alı veri inde ba arıyı yakalamış, seferi mübarek kılınmış bir niyet erbabı profili çizilir.

*itgil f luñ ey h nih d
Hid yet b bın açdı saña H d*

*Ne niyyet kılduñ ise seni ol Hağ
Mur diña iri dire muğakkağ*

*Dağı mağb b-ı mer bsa ol g h
Müyesser kılana nı saña All h*

---

*Eger almağ eger şatmağ ey dem
Bu i i i leme kim ola mübhem*

*Olupdur bu i üñ çün kim ziy nı
'Ay n itdüm saña bilgil bu nih nı*

*Sefer ise eger var kılma cehr
Dilerseñ ser-te-ser berr ile bağır*

*Bu i üñde senüñ havf [ü] hat r yok
Olısardur saña hem f 'ide çok*

*Kaçan kim iresün zevk u şaf ya
Şalav t vir Muğammed Muştaf 'ya*

muz

*çüp c mü mükemmel eyle keyfi
Seni da'vet ider meclise seyfi*

Muz ise yapısına ve lezzetine uygun tahmin ve tavsiyelerde bulunurken, bunu brahim (a.s.)'ın diliyle söyler. Devlet tacı ve izzet o ki i içindir. Her türlü ihsan ve zevk ona sunulmu tur. Mutluluk ve ferahlık o niyet sahibinin yolda ıdır.

*Ey f l ıssı bil imdi saña müjde
ükürler kıl Hud 'ya eyle secde*

*Gelüp kondı ba uña t c-ı devlet
Bulasın dağı niçe dürlü 'izzet*

*Dağı itdüğini bulırsın
Mur diña ğir irisersin*

*Vel bir devlet ıssından bil ey c n
riserdür saña çok dürlü ihs n*

*Nazar ide saña ol Hayy-ı y r
Müyesser eyleye bir ğ b nig rı*

*Seviniüp d olasın hem fer at
Ki imdengerü çok ola fer hat*

---

*Var imdi H liķ'a ükr eyle ķarda
Ki olduñ devletiyle rind-i ķall*

*O dem kim iresün zevķ u şaf ya
Şalav t vir Muħammed Muştaf 'ya*

gügüm (erik benzeri meyve)

*Esürge ey kerem k nı ged yı
Ne söylerse gözet sen atmacayı*

smail Peygamber, gü üm ve atmacanın sevk etti i ki iye sabır, metanet ve ükür tavsiye eder. Zira acele ile yapılan i lerin neticesinde fal sahibinin üzüntü ve kederi söz konusudur. Dostalara canı ve ba ı feda kılacak bir ruha sahip olması ö ütlenen ki inin mü kül i lerinin de zamanla hallolaca ı müjdesi verilmektedir.

*Ey f l ıssı bu niyyetden ķaber al
Eyüsine nazır ķal yetlüsin şal*

*Ki z r bir daķı end e oldı
Ķırma saña devlet ķar u geldi*

*Ta'accül itme şaķın sen bu i i
Aķıtma gel gözüñ den ķanlı ya ı*

*Gelüp saña yüzün gösterdi dilber
Fed ķal sen yolu a c n ile ser*

*Şoñı ķayra del letdür bu i üñ
Bulursañ maķşaduñ ķo ola i üñ*

*Ki ķalmaz bir ķar ra mü kil i ler
Yeti ür s 'ati devletle i ler*

*Var imdi sen daķı ķamd it ükr ķal
Ker m oldur Raķ m oldur fikr ķal*

*O dem kim iresün zevķ u şaf ya
Şalav t vir Muħammed Muştaf 'ya*

---

bögrölce

*Dilerseñ kim cem lüñ ola t ze
Varup 'arz eylegil h lüñi b za*

Tüm yaratıkların dilinden anlayan kudretli hükümdar Süleyman (a.s.), bö rülcenin bâza sevki ile u neticeyi dile getirir: ayet yüzünün güzelle mesini arzu edersen hâlini bâza arz et. Allah bütün kerametleri Süleyman'a verdi. Dolayısıyla senin de talihin bö rülce ve bu peygamber gibi devlet ve izzetle olacaktır.

*Ey f l ıssı i it imdi kel mu
Haber virem saña diñle tem mu*

*Süleym n'a ider f luñ del let
Aña Hağvirdi çoğ diñlü ker met*

*Senüñ de t li'üñ oñardı All h
Var imdi eylegil sen ükru'll h*

*Eger niyyet seger ise rev n ol
Saña fetğ oldu cümle şa la şol*

*Eger mağb b [u] ma' kdan şorarsun
Mur duñ h şıl olur t z görürsün*

*Dağı ol nesne kim t lib olurusun
Gice gündüz müd m nu görürsün*

*Mur duñ her ne ise saña ol Hağ
Vire All h Te' l cümle muğlağ*

*Kağan kim iresün zevku şaf ya
Şalav t vir Muğammed Muştaf 'ya*

ağlad

*Ğulağ tut sözümi diñle server
Deveku ı saña var gör ne söyler*

Ahlat, Lut (a.s.) ve kavminin baından geçenlere yönlendirirken, fal sahibinin melâlet ümitsizlik içerisinde oldu unu açıklar. Gam ve keder fal sahibinin yakasını bırakmaz. Dü manların hainli i artmı , dostların sevgisi azalmı tır. Yine de ümitsiz olmamak ve her i i hayra yormak gereklidir.

---

*Ey f l ıssı bu niyyetden h zer  l
Y ri  abr eyle bu i den g zer  l*

* mid n kes y ri terk it bu fikri
Ta addu   l H d 'ya eyle zikri*

*Te ayy r buld  t li' n be- yet
Meger H k eyleye luf-ı 'in yet*

*Bu i de  ok mel let ola  ir
am u u  a v  kay u ola z hir*

*Ki d  menler 'ad vet ide b ny d
Sa a dostlu  idenler olısar y d*

*Vel bu i i in sen  ekme te v
 mm d ir ki  onunda  ayr ola i*

*Budur s z m sa a direm ey dem
 amusın ol bil r All h  a'lem*

*Ne dem kim ires n zev u  af ya
 alav t vir Mu ammed Mu taf 'ya*

alic

*Eger  abr eylerse   ayr ola i
Sı ırcı   atına var  ekme te v*

Alı  da t rl  kademelerden sonra lyas (a.s.)'a varıp, fal sahibinin murat ve maksuduna kavu aca ı, tevekk lle hareket etmesi gerekti i, hi  beklemedi i yerlerden kendisine t rl  ihsanların gelece i bilgilerini s yler.

*Sa a di le ir  di ulu devlet
Ne  utlu f lu a geldi d  di niyyet*

*Sa a H k devleti erz n  ldi
Mur du  ma   du  hep c mle virdi*

*Eger niyyet sefer ise rev n ol
Sa a meft   olupdur  a la  ol*

---

*Dağı istediğini gire eliñe
Ucundan dü menüñ ba rı deline*

*aybdan şanmadu uñ yerden ey c n
Zuh r ide gele her dürlü ihs n*

*Eger maħb b ise oldı müyesser
Sa' detlü olısar saña rehber*

*Tevekkül ol iresün sen mur da
Viic duñ şa ola 'ömrüñ ziy de*

*Kaçan kim iresün zevķu şaf ya
Şalav t vir Muħammed Muştaf 'ya*

limon

*Mur da irgüriserdür seni Haķ
Naş ğatdur ne kim söylerse Laķlaķ*

Limon ise lakkak ve atd28()-2.3000481.53846((11.04 Tf 5.5233k)10.576(l)-4.77646(e)-1.9

---

*U urlanmı ya kaçmı ola niyyet
Girer eliñe aña çekme zahmet*

*Kaçan kim iresün zevkı şaf ya
Şalav t vir Muḥammed Muştaf 'ya*

Netice olarak söylenebilir ki; *Hur idnâme*'de harfler, meyveler, ku lar, hayvanlar ve peygamberler yolu ile fal sahibinin gelecekle ilgili beklenti ve meraklarına kavramlara ve ahıslara uygun yorumlar getirilmi tir. Meyve - peygamber (ile ehl-i beyt) beraberli inde; meyvelerin ekli, lezzeti, halk arasındaki imajı ön plana çıkmı tur. Yine peygamberlerin mucizeleri, ba larından geçen olaylar, kavimleriyle olan ili kiler bu manzum fal kitabında dikkatle i lenmi tir. ncelememizde ikinci derecede öneme sahip olan yıldızlar ve hayvanlarla ilgili özellikler de aynı anlayı içerisinde ele alınmı tur. Özellikle halkın muhayyilesinde bırakılan iz ve bilgilere paralel yorumlar yapılmı , tavsiyelerde bulunulmu tur.

Genel olarak bu eserde meyvelerin dilinden gelece e dair sa lık, zenginlik, makam ve mevki, yolculuk, hü zün ve keder, güzellik, zahmet ve eziyet, ömür, ticaret, dost ve dü manlar, sevgili ve dostlar, sırların payla ımı ile ilgili bilgi ve beklentiler yer almaktadır.

Niyet tutan ki ilere genellikle ho a gidecek ve ferahlatıcı tahminler yapılırken, yine falnameye esas olan sevk tablosunda yer alan unsurların özelliklerine uygun olarak menfilikler ve kötümser tablolar da çizilmi tir.